

Visit

Dwarkadheeshvastu.com

For

FREE Vastu Consultancy, Music, Epics, Devotional Videos
Educational Books, Educational Videos, Wallpapers

****

All Music is also available in **CD** format. **CD Cover** can also be print with your Firm Name

****

We also provide this whole Music and Data in **PENDRIVE** and **EXTERNAL HARD DISK**.

Contact : Ankit Mishra (+91-8010381364, dwarkadheeshvastu@gmail.com)

॥ श्रीहरिः ॥

एक संतनी वसीयत

VISIT...

LANZAROTE
Caliente.COM

॥ ૐ શ્રીપરમાત્મને નમઃ ॥

એક સંતની વસિયત*

ભગવાનની અસીમ, અહૈતુકી કૃપાથી જ જીવને માનવશરીર મળે છે, જેનો એકમાત્ર ઉદ્દેશ ભગવત્પ્રાપ્તિ છે. પરંતુ માનવી આ શરીર પ્રાપ્ત કર્યા બાદ પોતાના મૂળ ઉદ્દેશને ભૂલીને શરીર સાથે દૃઢ તાદાત્મ્ય કરી લે છે અને દેહના સુખને જ પરમ સુખ માનવા લાગે છે. શરીરને સત્તા અને મહત્ત્વ આપીને તેમ જ તેની સાથે પોતાનો સંબંધ માની લેવાથી તેનો શરીર સાથે એટલો મોહ થઈ જાય છે કે શરીરનું નામ પણ તેને અતિપ્રિય લાગવા માંડે છે. શરીરનાં સુખોમાં માન-બડાઈનું સુખ સૌથી સૂક્ષ્મ હોય છે. એની પ્રાપ્તિ માટે માનવી જૂઠ, કપટ, બેઈમાની વગેરે દુર્ગુણ-દુરાચાર પણ કરવા લાગે છે. શરીરના નામમાં પ્રેમ હોવાથી એની બીજાઓ પ્રશંસા-સ્તુતિ કરે એવી ઈચ્છા રહે છે. તે એવું ઈચ્છે છે કે, જીવનભર એને માન-બડાઈ મળે અને મૃત્યુ બાદ પણ પોતાના નામની કીર્તિ થાય. તે એ વાત ભૂલી જાય છે કે કેવળ લૌકિક વ્યવહાર માટે શરીરને આપેલું નામ, શરીર નષ્ટ થતાં કોઈ અસ્તિત્વ ધરાવતું નથી. આ દૃષ્ટિએ શરીરની પૂજા, માન, આદર તથા નામ અમર રાખવાના ભાવનું કોઈ મહત્ત્વ નથી. પરંતુ શરીરનાં માન,

---

* બ્રહ્મભૂત સ્વામી શ્રીરામસુખદાસજી મહારાજ ગીતાભવન, સ્વર્ગાશ્રમમાં શ્રીઅઋતુમાં દર વર્ષે પધારીને લોકોને સત્સંગનો લાભ આપતા રહ્યા. પોતાની જીવનલીલાનાં છેલ્લાં લગભગ સવાચાર વર્ષ સુધી તેઓ સતત ગીતાભવનમાં જ રહ્યા અને સો વર્ષથી અધિક ઉંમર હોવા છતાં, નિરંતર સત્સંગ કરાવતા રહ્યા. ત્યાગ અને વૈરાગ્યમૂર્તિ શ્રીસ્વામીજી મહારાજની વસિયત સાધકો માટે આદર્શ અને અનુકરણીય છે.

આદર તથા નામની સ્તુતિ-પ્રશંસાનો ભાવ એટલો વ્યાપક છે કે, મનુષ્યો પોતાની સાથે તથા પોતાનાં પ્રિયજનો સાથે તો એવો વ્યવહાર તો કરે જ છે, બલકે, જેઓ ભગવદ્મહાપુરુષોનાં ઉપદેશ તથા શાસ્ત્રમર્યાદા અનુસાર સાચા હૃદયથી પોતાના લક્ષ્ય (ભગવત્પ્રાપ્તિ)માં લાગેલાં રહી આ દોષોથી દૂર રહેવા ઇચ્છે છે એવા સાધકોની સાથે પણ એવો જ વ્યવહાર કરવા લાગે છે. અધિક શું કહેવું? તે સાધકોનાં શરીર નિષ્પ્રાણ થઈ જાય પછી, પણ એની સ્મૃતિ જાળવી રાખવા તે શરીરનાં ચિત્રો (ફોટા) બનાવી એને શણગારીને અંતિમ સંસ્કાર-સ્થળ (સ્મશાન) સુધી લઈ જાય છે. વિનાશી નામને અવિનાશી બનાવવાના પ્રયાસમાં તે સ્મશાનભૂમિ ઉપર છત્રી, ચબૂતરો કે મકાનરૂપી સ્મારક વગેરે બનાવે છે. આ ઉપરાંત એમના શરીરને લગતા પ્રસંગોને વધારી વધારીને એમનું જીવનચરિત્ર, સંસ્મરણો વગેરે રૂપમાં લખે છે અને પ્રકાશિત કરાવે છે. તેઓ પોતાને તે સાધકોના શ્રદ્ધાળુ કહેવડાવે છે, પરંતુ કામ તો એ સાધકોના સિદ્ધાંતથી વિરુદ્ધનું જ કરે છે.

શ્રદ્ધાતત્ત્વ અવિનાશી છે, તેથી તે સાધકોને અવિનાશી સિદ્ધાંતો તથા વચનો પર શ્રદ્ધા હોવી જોઈએ, નહિ કે વિનાશી શરીર કે નામમાં. નાશવાન શરીર અને નામમાં તો મોહ હોય છે, શ્રદ્ધા નહિ. પરંતુ, જ્યારે મોહ જ શ્રદ્ધાનું સ્વરૂપ ધારણ કરી લે છે ત્યારે આવા અનર્થો થાય છે. તેથી ભગવાનના શાશ્વત, દિવ્ય, અલૌકિક રૂપની (મૂર્તિની) પૂજા તથા તેમના અવિનાશી નામનું સ્મરણ છોડીને આ નાશવાન શરીર તથા નામોને મહત્ત્વ આપવાથી કેવળ પોતાનું જીવન નિર્થક થાય છે. બલકે, પોતાની જાત સાથે ભારે છેતરપિંડી પણ થાય છે.

વાસ્તવિક દૃષ્ટિએ વિચારીએ તો, શરીર મળ-મૂત્ર બનાવનારું એક યંત્ર જ છે. એને ઉત્તમોત્તમ ભોજન અથવા ભગવાનનો પ્રસાદ ખવડાવો તોપણ તે મળ બનીને નીકળી જશે. તેમ જ ઉત્તમોત્તમ પીણું પાઓ, ગંગાજળ પાઓ તો તે પણ મૂત્ર બનીને નીકળી જશે. જ્યાં સુધી પ્રાણ છે, ત્યાં સુધી તો આ શરીર મળ-મૂત્ર બનાવનારું યંત્ર છે, પણ પ્રાણ નીકળી જતાં, જેને અડીએ તો પણ અભડાવાય અને સ્નાન કરવું પડે એવું મડદું છે. વાસ્તવમાં, આ શરીર પ્રત્યેક પળે મરી રહ્યું છે, મડદું બની રહ્યું છે. એમાં જે વાસ્તવિક તત્ત્વ (ચેતન) છે એનો ફોટો તો પાડી શકાતો નથી, ફોટો પડાય છે તે શરીરનો કે જે પ્રતિક્ષણ નાશ પામી રહ્યું છે. તેથી ફોટો લીધા પછી શરીર પણ તેવું નથી રહેતું, જેવું ફોટો લીધો ત્યારે હતું. એટલે ફોટાની પૂજા એ તો ‘અસત્’ (નહીં)ની જ પૂજા થઈ. ફોટામાં કંડારેલું શરીર નિષ્પ્રાણ રહે છે, એટલે હાડમાંસમય અપવિત્ર શરીરનો ફોટો તો મડદાનું પણ મડદું થયું.

આપણે પોતાની માન્યતાથી જે પુરુષને મહાત્મા કહીએ છીએ તે તો પોતાના શરીર સાથે પૂરેપૂરો સંબંધ વિચ્છેદ થઈ જવાના કારણે જ મહાત્મા છે, નહિ કે શરીર સાથે સંબંધ રાખવાના કારણે. શરીરને તો તેઓ મળ સમાન સમજે છે. એટલે મહાત્માના કહેવાતા શરીરનો આદર કરવો એ મળનો આદર કરવા બરાબર છે. શું આ યોગ્ય છે? કદાચ કોઈ કહે કે, ભગવાનના ફોટાની પૂજા વગેરે કરાય છે. આમ કોઈ મહાત્માના ફોટાની પૂજા કરે તો શી હરકત છે? તો આમ કહેવું પણ ઉચિત નથી. કારણ કે ભગવાનનું શરીર ચિન્મય અને અવિનાશી હોય છે, જ્યારે મહાત્માનું કહેવાતું શરીર પંચભૂતોનું હોવાથી જડ અને વિનાશી હોય છે.

ભગવાન સર્વવ્યાપી છે એટલે તેઓ ચિત્રમાં પણ છે, પરંતુ મહાત્માની સર્વવ્યાપકતા (શરીરથી અલગ) ભગવાનની સર્વવ્યાપકતાની અંતર્ગત જ હોય છે. એક ભગવાનની અંતર્ગત સમસ્ત મહાત્માઓ છે, તેથી ભગવાનની પૂજામાં સર્વ મહાત્માઓની પૂજા આપમેળે જ થઈ જાય છે. જો મહાત્માઓનાં હાડમાંસમય શરીરોની તથા એમના પુરુષોત્તમની પૂજામાં હરકત આવશે, જે મહાત્માઓના સિદ્ધાંતથી તદ્દન ઊલટું છે. મહાત્માઓ તો લોકોને ભગવાન પ્રતિ અભિમુખ કરવા આવે છે, નહિ કે પોતાને અભિમુખ કરવા માટે. જે લોકોને પોતાની તરફ (પોતાનાં ધ્યાન, પૂજા વગેરેમાં) લગાવે છે, તે તો ભગવદ્વિરોધી હોય છે. હકીકતમાં મહાત્મા ક્યારેય શરીર પૂરતા સીમિત હોતા જ નથી.

વાસ્તવમાં જીવનચરિત્ર અથવા ચરિત્ર તો તે જ છે જે સાંગોપાંગ હોય અર્થાત્ જીવનની ભલીબૂરી (સદ્ગુણ, દુર્ગુણ, સદાચાર, દુરાચાર વગેરે) સર્વ વાતોનું એમાં વાસ્તવિક આલેખન હોય. પોતાના જીવનની સમસ્ત ઘટનાઓને યથાર્થરૂપે માણસ પોતે જ જાણી શકે છે. બીજા લોકો તો તેની બાહ્ય ક્રિયાઓને જોઈને પોતાની બુદ્ધિ અનુસાર તેના વિષે અનુમાન જ કરી શકે છે, જે ઘણું કરીને યથાર્થ નથી હોતું. આજકાલ તો જીવનચરિત્ર લખાય છે, તેમાં દોષોને છુપાવી ગુણોનું મિથ્યારૂપે અધિક વર્ણન હોય છે, તેથી તે સાંગોપાંગ તથા પૂરેપૂરું સત્ય હોતું નથી. વાસ્તવમાં મર્યાદાપુરુષોત્તમ ભગવાન શ્રીરામના ચરિત્રથી ચડિયાતું કોઈ ચરિત્ર છે જ નહિ. તેથી તેમનું જ ચરિત્ર વાંચવું, સાંભળવું જોઈએ અને તે અનુસાર પોતાનું જીવન ઘડવું જોઈએ. જેને આપણે મહાત્મા માનીએ છીએ તેમનો સિદ્ધાંત અને ઉપદેશ જ શ્રેષ્ઠ હોય છે, તેથી

તેના જેવું જ પોતાનું જીવન બનાવવાનો પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.

ઉપરની બધી બાબતો પર વિચાર કરીને હું સૌ પરિચિત સંતો તથા સદ્ગૃહસ્થોને એક વિનમ્ર નિવેદન કરું છું. આમાં બધી બાબતો મેં વ્યક્તિગત આધાર પર પ્રગટ કરી છે, અર્થાત્ મેં મારા વ્યક્તિગત ફોટા, સ્મારક, જીવનચરિત્ર વગેરેનો જ નિષેધ કર્યો છે. મારી શારીરિક અશક્તિવેળાએ તથા શરીર શાંત થયા પછી આ શરીર પ્રત્યે આપનું શું દાયિત્વ હશે એનો સ્પષ્ટ નિર્દેશ કરવાનું જ આ લેખનું પ્રયોજન છે.

(૧)

જો આ શરીર હરવા-ફરવા, ઊઠવા-બેસવા વગેરેમાં અસમર્થ બની જાય, તેમજ ડૉક્ટરોના મત મુજબ શરીર ટકવાની કોઈ આશા પ્રતીત થતી ન હોય, તો એને ગંગા કિનારાના કોઈ સ્થાને લઈ જવું જોઈએ. તે વેળા કોઈ પણ ઔષધિ વગેરેનો ઉપયોગ ન કરતાં કેવળ ગંગાજળ અને તુલસીદળનો જ પ્રયોગ (ઉપયોગ) કરવો. તે વેળા ભગવાનના નામના અખંડ જપ તથા કીર્તન અને શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા, શ્રીવિષ્ણુસહસ્રનામ, શ્રીરામચરિતમાનસ વગેરે પૂજ્ય ગ્રંથોનું શ્રવણ કરાવવું જોઈએ.

(૨)

આ શરીર નિષ્પ્રાણ થયા બાદ એના ઉપર ગોપીચંદન તથા તુલસીમાળા સિવાય પુષ્પ-ફૂલ, અત્તર-ગુલાલ વગેરેનો બિલકુલ ઉપયોગ કરવો જોઈએ નહિ. નિષ્પ્રાણ શરીરને સાધુપરંપરા અનુસાર કપડાની ઝોળીમાં લઈ જવું જોઈએ; લાકડા વગેરેથી બનાવેલી વૈકુંઠી (વિમાન) આદિમાં નહિ.

જે રીતે આ શરીરની જીવિત અવસ્થામાં હું ચરણસ્પર્શ, દંડવત્ પ્રણામ, પરિક્રમા, માળા-અર્પણ, પોતાના નામનો જયજયકાર

વગેરેનો નિષેધ કરતો આવ્યો છું તે જ પ્રકારે, આ શરીર નિષ્પ્રાણ બની જાય પછી, ચરણસ્પર્શ, દંડવત્ પ્રણામ, પરિક્રમા, માળા-અર્પણ, મારા નામનો જયજયકાર વગેરેનો નિષેધ સમજવામાં આવે.

આ શરીરની જીવિત અવસ્થાના, મૃત્યુ અવસ્થાના તથા અંતિમ સંસ્કાર વગેરેના ફોટા પાડવાનો હું સર્વથા નિષેધ કરું છું.

(૩)

મારી હાર્દિક ઇચ્છા એ જ છે કે, અન્ય નગર અથવા ગામમાં આ શરીર શાંત થઈ જાય તો એને વાહનમાં મૂકીને ગંગાજીના તટ પર લઈ જવું અને ત્યાં જ એના અંતિમ સંસ્કાર કરવા. કદાચ કોઈ અનિવાર્ય કારણવશાત્ એમ કરવું કદાપિ સંભવ ન થઈ શકે તો, જે નગર કે ગામમાં આ શરીર શાંત થઈ જાય ત્યાં, ગામમાંથી ગાયો જંગલ તરફ જતીઆવતી હોય એ માર્ગ (ગોવા)માં અથવા નગર કે ગામની બહાર, જ્યાં ગાયો વિશ્રામ વગેરે કરતી હોય ત્યાં, આ શરીરનો સૂર્યની સાક્ષીમાં અંતિમ સંસ્કાર કરી દેવો.

આ શરીર શાંત થતાં કોઈની રાહ જોવી નહિ.

અંતિમ સંસ્કાર પર્યંત કેવળ ભજનકીર્તન, ભગવન્નામ - જપ વગેરે જ કરવાં અને અત્યંત સાદાઈથી અંતિમ સંસ્કાર કરવા જોઈએ.

(૪)

અંતિમ સંસ્કારવેળા આ શરીરની રોજિંદી જરૂરિયાતની ચીજો (કપડાં, ખડાઉ-ચાખડી, પગરખાં વગેરે) આ શરીરની સાથે જ બાળી મૂકવી. તેમજ બાકીની સામગ્રી (પુસ્તકો, કમંડળ વગેરે)ને પૂજામાં અથવા સ્મૃતિરૂપ બિલકુલ રાખવી નહિ, પરંતુ, એનો સામાન્યરૂપમાં ઉપયોગ કરતા રહેવું.

(૫)

જે સ્થળે આ શરીરનો અંતિમ સંસ્કાર કરવામાં આવે ત્યાં,

મારી સ્મૃતિરૂપે કંઈ પણ બનાવવું જોઈએ નહિ; એટલે સુધી કે તે સ્થાન પર પથ્થર સુધ્યાં મૂકવાનો પણ હું નિષેધ કરું છું. અંતિમ સંસ્કાર પહેલાં તે સ્થળ જેવું ઉપેક્ષિત હતું તેવું જ, આ શરીરના અંતિમ સંસ્કાર થયા બાદ ઉપેક્ષિત રાખવું / રહેવું જોઈએ. અંતિમ સંસ્કાર બાદ અસ્થિ આદિ સંપૂર્ણ અવશિષ્ટ સામગ્રી ગંગાજીમાં વહાવી દેવી જોઈએ.

મારી સ્મૃતિના રૂપમાં ક્યાંય પણ ગૌશાળા, પાઠશાળા, ચિકિત્સાલય, વગેરે સેવાર્થ સંસ્થાઓ બનાવવી નહિ. મારા જીવનકાળમાં પણ મેં મારા માટે ક્યારેય કોઈ મકાન વગેરે બંધાવ્યું નથી અથવા એ માટે કોઈને પ્રેરણા પણ કરી નથી. જો કોઈ વ્યક્તિ ક્યાંય પણ કોઈ મકાન વગેરે મારા દ્વારા અથવા મારી પ્રેરણાથી નિમિત્ત થયેલું બતાવે તો એને સર્વથા મિથ્યા સમજવું.

(૬)

આ શરીર શાંત થયા બાદ પ્રેતભોજન, મિલન કે મહોત્સવ વગેરે બિલકુલ કરવાં નહીં અને તે દિવસોમાં કોઈ પ્રકારની મીઠાઈ વગેરે પણ નહીં કરવી. આજ સુધી સાધુસંતો મારી સામે ભિક્ષા લાવે છે, બસ એ જ પ્રકારે લાવતા રહેવું જોઈએ અથવા સંતો માટે સદ્ગૃહસ્થ પોતે જ પોતાની મેળે ભિક્ષા લાવે છે તો તે જ ભિક્ષાનો સ્વીકાર કરવો જોઈએ, જેમાં કોઈ ગળી ચીજ ન હોય. અથવા કોઈ સાધુ કે સદ્ગૃહસ્થ બહારથી આવી જાય તો એમની ભોજન-વ્યવસ્થામાં મીઠાઈ બિલકુલ નહીં બનાવવી, પરંતુ એમના માટે પણ સાધારણ ભોજન જ બનાવવું જોઈએ.

(૭)

આ શરીર શાંત થતાં શોક અથવા શોકસભા વગેરે કરવાં નહીં, પરંતુ, સત્તર દિવસ સુધી સત્સંગ, ભજનકીર્તન, ભગવન્નામજપ,

ગીતાપાઠ, શ્રીરામચરિતમાનસપાઠ, સંતવાણીપાઠ, ભાગવત-પાઠ વગેરે આધ્યાત્મિક કાર્ય જ થવાં જોઈએ. સનાતન હિન્દુ સંસ્કૃતિમાં આ દિવસોમાં આ જ મુખ્ય કાર્ય માનેલાં છે.

(૮)

આ શરીર શાંત થયા બાદ ‘સત્રહવિ’ વગેરે કોઈ અવસરે જો કોઈ સજ્જન રૂપિયા-પૈસા, કપડાં વગેરે કોઈ વસ્તુ ભેટ કરવા ચાહે તો, લેવાં નહીં તે અર્થાત્ કોઈની પાસેથી કોઈ પણ પ્રકારની કોઈ ભેટ બિલકુલ લેવી નહિ. જો કોઈ કહે કે, અમે તો મંદિરમાં ભેટ ચઢાવીએ છીએ, તો એને ફાલતુ વાત ગણી એનો વિરોધ કરવો જોઈએ. બહારથી કોઈ વ્યક્તિ, કોઈ પણ પ્રકારની, કોઈ ભેટ, કોઈ પણ માધ્યમથી મોકલે તો તેનો સર્વ પ્રકારે અસ્વીકાર કરવો જોઈએ. કોઈની પાસેથી કોઈ ભેટ નહિ લેવાની; સાથે સાથે એ સાવધાની પણ રાખવી કે કોઈને કોઈ ભેટ, ચાદર કે ભાડું વગેરે આપવું જોઈએ નહિ. જ્યારે ‘પ્રેતભોજન’ આદિનો પણ નિષેધ છે, તો પછી ‘વરશી’ (વાર્ષિક તિથિ) વગેરેનો પણ નિષેધ જ છે એમ સમજવું જોઈએ.

(૯)

આ શરીર શાંત થઈ ગયા બાદ, આ (શરીર)ની સાથે સંબંધિત ઘટનાઓને જીવનચરિત્ર, સ્મરણિકા, સંસ્મરણ આદિ કોઈ પણ રૂપમાં પ્રકાશિત કરવી નહિ.

અંતમાં, હું પોતાના પરિચિત સર્વ સંતો તેમજ સદ્ગૃહસ્થોને વિનમ્ર નિવેદન કરું છું કે, જે બાબતોનો મેં નિષેધ કર્યો છે તેમને કોઈ પણ સ્થિતિમાં કરવી નહિ. આ શરીર શાંત થતાં આ નિર્દેશોથી ઊલટું આચરણ કરીને અથવા કોઈ પ્રકારનો વિવાદ, વિરોધ, મતભેદ, ઝઘડો, વિતંડાવાદ વગેરે અવાંછનીય સ્થિતિ ઉત્પન્ન કરીને પોતાને

અપરાધ અને પાપના ભાગીદાર બનાવશો નહિ. પરંતુ અત્યંત ધૈર્ય, પ્રેમ, સરલતા તથા પરસ્પર વિશ્વાસ, નિષ્કપટ વ્યવહાર રાખી પૂર્વોક્ત નિર્દેશોનું પાલન કરતા રહીને ભગવન્નામ-કીર્તનપૂર્વક અંતિમ સંસ્કાર કરી દેવા જોઈએ. જ્યારે અને જ્યાં પણ એવા સંજોગ હોય ત્યાં આ શરીરની બાબતમાં આપેલા નિર્દેશોનું પાલન ત્યાં હાજર પ્રત્યેક સંબંધિત વ્યક્તિએ કરવું જોઈએ.

મારા જીવનકાળમાં મારા થકી મન, વાણી, કાયાથી જાણતાં, અજાણતાં કોઈને પણ કોઈ પ્રકારનું કષ્ટ પહોંચ્યું હોય તો, હું તે સૌની વિનમ્ર હૃદયથી, હાથ જોડી ક્ષમા માંગું છું. આશા રાખું છું કે સૌ ઉદારતાપૂર્વક મને ક્ષમા આપશો.

એક વાર સરલ હૃદયથી
દૃઢતાપૂર્વક સ્વીકાર કરો કે,
હું કેવળ ભગવાનનો જ અંશ છું
અને
કેવળ ભગવાન જ મારા છે,
કેમકે
શરીર-સંસાર ક્યારેય કોઈની સાથે રહેતાં
નથી
અને
પરમાત્મા કદી કોઈનો સાથ છોડતા નથી.

બ્રહ્મલીન સ્વામી શ્રીરામસુબ્રહ્મણ્ય મહારાજના પ્રવચનમાંથી

મારા વિચારો

વર્તમાનકાળની જરૂરિયાતોને જોતાં હું મારા પોતાના કેટલાક વિચાર પ્રગટ કરું છું. હું ઈચ્છું કે જો કોઈ વ્યક્તિ મારા નામે આ વિચારો, સિદ્ધાંતોથી વિરુદ્ધ આચરણ કરતો જણાય તો એને એમ કરતાં યથાશક્તિ રોકવાનો પ્રયત્ન કરવો.

મારા દીક્ષાગુરુનું શરીર શાંત થયા બાદ, જ્યારે વિ.સં. ૧૯૮૭માં મેં એમની વરશી કરી ત્યારે એવો મક્કમ વિચાર કરી લીધો કે, હવે એક તત્ત્વપ્રાપ્તિ સિવાય કંઈ કરવું નથી. કોઈની પાસે કંઈ માગવું નથી. પોતાની પાસે રૂપિયા રાખવા નથી, નથી એનો સ્પર્શ કરવો. પોતાની તરફથી ક્યાંય જવું નથી, જેને ગરજ હશે તે લઈ જશે. ત્યારબાદ હું ગીતાપ્રેસના સંસ્થાપક શેઠજી શ્રીજયદયાલજી ગોયન્દકાના સંપર્કમાં આવ્યો. તેઓ મારી દૃષ્ટિએ ભગવત્પ્રાપ્ત મહાપુરુષ હતા. મારા જીવન ઉપર એમનો વિશેષ પ્રભાવ પડ્યો.

મેં કોઈ પણ વ્યક્તિ, સંસ્થા, આશ્રમ વગેરે સાથે વ્યક્તિગત સંબંધ જોડ્યો નથી. જો કોઈ હેતુથી સંબંધ જોડ્યો પણ હોય, તો એ તત્કાલ પૂરતો હતો, હંમેશ માટે ન હતો. હું તત્ત્વનો સદા અનુયાયી રહ્યો છું, વ્યક્તિનો નહિ.

મારો હંમેશાં એ વિચાર રહ્યો છે કે, લોકો મારામાં અથવા કોઈ વ્યક્તિ વિશેષમાં ન લાગે, પરંતુ ભગવાનમાં જ લાગેલા રહે. વ્યક્તિપૂજાનો હું સખ્ત નિષેધ કરું છું.

મારું કોઈ સ્થાન, મઠ કે આશ્રમ નથી. મારી કોઈ ગાદી નથી, કે નથી મેં કોઈને પોતાનો શિષ્ય, પ્રચારક કે ઉત્તરાધિકારી બનાવ્યો. મારા પછી મારાં પુસ્તકો જ સાધકોનું માર્ગદર્શન કરશે. ગીતાપ્રેસનાં પુસ્તકોનો પ્રચાર, ગૌરક્ષા તથા સત્સંગનો હું હંમેશાં સમર્થક રહ્યો છું.

હું મારા ફોટા પાડવા, ચરણસ્પર્શ કરવો, જયજયકાર કરવો, ફૂલહાર પહેરાવવા વગેરેનો સખ્ત નિષેધ કરું છું.

હું પ્રસાદ અથવા ભેટરૂપે કોઈને માળા, દુપટ્ટા, વસ્ત્ર, કાંબળો

વગેરે આપતો નથી. હું પોતે પણ ભિક્ષાથી જ નિર્વાહ કરું છું.

સત્સંગ કાર્યક્રમ માટે રૂપિયા (ફંડફાળો) એકઠા કરવાનો હું વિરોધ કરું છું.

હું કોઈને આશીર્વાદ / શાપ કે વરદાન નથી આપતો અને હું પોતાને એને યોગ્ય સમજતો નથી.

હું મારાં દર્શન કરતાં, ગંગાજી, સૂર્ય અથવા ભગવદ્વિગ્રહનાં દર્શનને અધિક મહત્ત્વ આપું છું. રૂપિયા અને સ્ત્રી - આ બંનેના સ્પર્શનો મેં સંપૂર્ણ ત્યાગ કર્યો છે.

જે પત્ર-પત્રિકા અથવા સ્મૃતિગ્રંથમાં જાહેરખબરો છપાતી હોય, એમાં મારો લેખ પ્રકાશિત કરવાની મનાઈ કરું છું. એ જ રીતે પોતાની દુકાન-વેપાર વગેરેના પ્રચાર માટે પ્રકાશિત થતી સામગ્રી (કેલેન્ડર વગેરે)માં પણ મારું નામ છાપવાનો નિષેધ કરું છું. ગીતાપ્રેસનાં પુસ્તકોના પ્રચારના સંદર્ભમાં આ નિયમ લાગુ પડશે નહિ.

મેં સત્સંગ (પ્રવચન)માં એવી મર્યાદા રાખી છે કે, સ્ત્રીઓ અને પુરુષો અલગ અલગ બેસે. મારી સામે થોડા અંતર સુધી કેવળ પુરુષો જ બેસે. પુરુષોની વ્યવસ્થા પુરુષ, અને સ્ત્રીઓની વ્યવસ્થા સ્ત્રીઓ જ કરે. કોઈ વાતનું સમર્થન કરવા માટે અથવા ભગવાનની જય બોલવા માટે કેવળ પુરુષો જ હાથ ઊંચા કરે, સ્ત્રીઓ નહિ.

કર્મયોગ, જ્ઞાનયોગ, ભક્તિયોગ એ ત્રણમાં હું ભક્તિયોગને સર્વશ્રેષ્ઠ માનું છું અને પરમ પ્રેમની પ્રાપ્તિમાં જ માનવજીવનની પૂર્ણતા માનું છું.

જે વક્તા પોતાને મારા અનુયાયી અથવા કૃપાપાત્ર બતાવીને માન-મોટાઈ કરાવે છે, રૂપિયા લે છે, સ્ત્રીઓ સાથે સંપર્ક કરાવે છે, ભેટ સ્વીકારે છે અથવા વસ્તુઓ માગે છે તેને ઠગ સમજવો જોઈએ. જે મારા નામથી રૂપિયા એકઠા કરે છે તે મોટું પાપ કરી રહ્યો છે. એનું પાપ ક્ષમાપાત્ર નથી.

અંતિમ પ્રવચન*

એક બહુ જ શ્રેષ્ઠ, ખૂબ સુગમ, ખૂબ સરળ વાત છે. તે એ છે કે, કોઈ પણ પ્રકારની કોઈ ઈચ્છા ન રાખો. ન પરમાત્માની, ન આત્માની, ન સંસારની, ન મુક્તિની, ન કલ્યાણની — કોઈ પણ ઈચ્છા ન કરો અને ચૂપ થઈ જાઓ, શાંત થઈ જાઓ. કારણ કે, પરમાત્મા સર્વ જગ્યાએ શાંતરૂપથી પરિપૂર્ણ છે. સ્વતઃ સ્વાભાવિક સર્વ જગ્યાએ પરિપૂર્ણ છે. કોઈ ઈચ્છા ન રહે, કોઈ પ્રકારની કોઈ કામના ન રહે તો એકદમ પરમાત્માની પ્રાપ્તિ થઈ જાય, તત્ત્વજ્ઞાન થઈ જાય, પૂર્ણતા થઈ જાય!

એ સૌકોઈનો અનુભવ છે કે, કોઈ ઈચ્છા પૂરી થાય છે, કોઈ નથી થતી. બધી ઈચ્છાઓ પૂરી થઈ જાય એવો નિયમ નથી. ઈચ્છાઓ પૂરી કરવી એ આપણા વશમાં નથી, પરંતુ ઈચ્છાઓનો ત્યાગ કરી દેવો એ આપણા હાથની વાત છે. કોઈ પણ ઈચ્છા, ચાહના નહિ રહે, તો આપની સ્થિતિ સ્વતઃ પરમાત્મામાં હશે, આપને પરમાત્મતત્ત્વનો અનુભવ થઈ જશે. કંઈ ઈચ્છવું નહિ, કંઈ કરવું નહિ, ક્યાંય જવું નહિ, ક્યાંય આવવું નહિ, કોઈ અભ્યાસ નહિ. બસ, આટલી જ વાત છે. આટલામાં જ પૂરી વાત થઈ ગઈ! ઈચ્છા કરવાથી જ આપણે સંસારમાં બંધાયેલા છીએ. સંપૂર્ણ ઈચ્છા છોડતાં જ સર્વત્ર પરિપૂર્ણ પરમાત્મામાં સ્વતઃ સ્વાભાવિક સ્થિતિ છે.

પ્રત્યેક કાર્યમાં તટસ્થ રહો. ન રાગ કરો, ન દ્વેષ કરો.

તુલસી ભમતા રામ સોં, સમતા સબ સંસાર ।

રાગ ન રોષ ન દોષ દુખ, દાસ ભએ ભવ પાર ॥

(દોહાવલી ૯૪)

એક ક્રિયા છે. એક પદાર્થ છે. ક્રિયા અને પદાર્થ એ પ્રકૃતિ છે. ક્રિયા અને પદાર્થ બંનેથી સંબંધ તોડી નાખી એક ભગવાનના

* બ્રહ્મલીન સ્વામી શ્રીરામસુખદાસજી મહારાજે પરમધામ પધારતાં પૂર્વે તા. ૨૯-૩૦ જૂન, ૨૦૦૫ના રોજ ગીતાભવન, સ્વર્ગાશ્રમમાં આપેલાં અંતિમ પ્રવચનો.

આશ્રિત થઈ જાઓ. ભગવાનનાં શરણે થઈ જાઓ. બસ, તેમાં તમારી સ્થિતિ સ્વતઃ છે. ‘ભૂમા અચલ શાશ્વત અમલ સમ ઠોસ હૈ તૂ સર્વદા’- એવા પરમાત્મામાં આપની સ્વાભાવિક સ્થિતિ છે. સ્વપ્નમાં એક સ્ત્રીનું બાળક ખોવાઈ ગયું. તે ખૂબ વ્યાકુળ થઈ ગઈ. પરંતુ જ્યારે જાગી તો જોયું કે બાળક તો સાથે જ સૂતું છે - તાત્પર્ય એ કે, જ્યાં આપ છો ત્યાં પરમાત્મા પૂરેપૂરા હાજર છે. આપ જ્યાં છો ત્યાં ચૂપ થઈ જાઓ!!

શ્રોતા—ગઈ કાલે આપે કહ્યું કે કોઈ ચાહના ન રાખો. ઈચ્છા છોડવી અને ચૂપ થઈ જવું એ બેમાં વધુ ફાયદાકારક કોને સમજવું?

સ્વામીજી—હું ભગવાનનો છું, ભગવાન મારા છે, હું બીજા કોઈનો નથી અને કોઈ મારું નથી એવો સ્વીકાર કરી લો. ઈચ્છારહિત થવું અને ચૂપ થવું - બંને એક જ બાબત છે. કોઈ ઈચ્છા કરવી જ નથી, ન ભોગોની, ન મોક્ષની, ન પ્રેમની, ન ભક્તિની, ન બીજા કશાની.

શ્રોતા—ઈચ્છા નથી કરવી, પરંતુ કોઈ કામ કરવું હોય તો?

સ્વામીજી—કામ ઉત્સાહથી કરો. આઠે પ્રહર કરો, પરંતુ કોઈ ઈચ્છા ન કરો. આ વાત બરાબર સમજો. બીજાની સેવા કરો, તેમનું દુઃખ દૂર કરો. પરંતુ બદલામાં કંઈ ઈચ્છા ન રાખો. સેવા કરી દો અને અંતમાં ચૂપ થઈ જાઓ. ક્યાંય નોકરી કરતા હો, તો વેતન ભલે લો, પરંતુ ઈચ્છા ન રાખો.

સારાંશ એટલો કે જ્યાં આપ છો ત્યાં પરમાત્મા છે. કોઈ ઈચ્છા નહિ કરો તો, આપની સ્થિતિ પરમાત્મામાં જ હશે. જો બધું પરમાત્મા જ છે, તો પછી ઈચ્છા કોની કરવી? સંસારની ઈચ્છા છે તેથી આપણે સંસારમાં છીએ. કોઈ પણ ઈચ્છા નથી, તો આપણે પરમાત્મામાં છીએ.

॥ ॐ શ્રીપરમાત્મને નમઃ ॥

સાચી અને પાકી વાત

જો આપને દુઃખ, અશાંતિ,
આપત્તિ જોઈએ, તો
શરીર-સંસારથી સંબંધ જોડી લો,
એમને પોતાનાં માની લો
અને

જો સુખ, શાંતિ, આનંદ, મસ્તી
જોઈએ, તો પરમાત્મા સાથે સંબંધ
જોડી લો, તેમને પોતાના માની લો.
પસંદગી આપના હાથમાં છે!

બ્રહ્મલીન સ્વામી શ્રીરામસુખદાસજી મહારાજના પ્રવચનમાંથી